

บทความวิชาการ

ชื่อบทความ: สัมพันธภาพดนตรีบุพกาล

ชื่อผู้เขียน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัญจนะวัต นิมมานรัตนกุล

ตำแหน่ง : อาจารย์ที่ปรึกษา คณะศิลปศึกษา สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา

ชื่อสถาบัน : สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ถนนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

สัมพันธภาพคนตรีบุพกาล

คนตรีบุพกาล หรือ คนตรีก่อนประวัติศาสตร์ มีจุดประสงค์เพื่อหาจุดกำเนิดของคนตรีและความเชื่อของมนุษย์ในยุคบุพกาล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและศาสนาไม่ทางตรงก็ทางอ้อม โดยทำความเข้าใจกับความหมายของ คนตรี ธรรมชาติ และศาสนา เพื่อเชื่อมโยงหาจุดกำเนิดของคนตรี

คนตรี หมายถึง เสียงขึ้นลงที่มีระดับเสียง มีเงื่อนไข มีความไพเราะ มักประกอบด้วยทำนอง จังหวะ เสียงประสาน และลีลาเสียง (พจนานุกรม ศัพท์ดุริยางคศิลป์)

ธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดเอง สิ่งที่เป็นเองตามธรรมดา (พจนานุกรมไทย ฉบับมหาวิทยาลัย)

ศาสนา หมายถึง ลัทธิความเชื่อถือที่มีหลักพร้อมลัทธิพิธี (พจนานุกรมไทย ฉบับมหาวิทยาลัย)

จากทฤษฎีของนักโบราณคดีที่ได้รับการยอมรับ

จอห์น ลูบบอก (John Lubbock; 1814-1913) นักโบราณคดีคนสำคัญชาวอังกฤษ กล่าวว่า ในยุคแรก ๆ วัฒนาการทางความคิดของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ไม่มีแนวความคิดทางศาสนา ต่อมามนุษย์จึงเริ่มนับถือธรรมชาติ ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามทฤษฎีของ ลูบบอก หมายความว่า ในยุคแรก ๆ ของโลกภายหลังที่มนุษย์เกิดขึ้นมามนุษย์ยังไม่มีแนวความคิดทางศาสนา เมื่อมนุษย์เริ่มนับถือธรรมชาติศาสนาจึงเกิดขึ้น

อี.บี. ไทเลอร์ (E.B. Tylor; 1832-1917) ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาวิชาโบราณคดียุคใหม่ กล่าวว่า จุดเริ่มต้นในความเชื่อทางศาสนาของมนุษย์มาจากความเชื่อของมนุษย์เองว่าวิญญาณมีอยู่จริง ทฤษฎีของ ไทเลอร์ ได้รับการยอมรับว่าเป็นทฤษฎีที่ถูกต้องมาจนกระทั่งทุกวันนี้

นักโบราณคดียังพบหลักฐานโดยแน่ชัดว่า นอกเหนือไปจากความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณของมนุษย์เองว่าเป็นจุดกำเนิดของศาสนาแล้วยังพบว่ามนุษย์กับศาสนาเกิดขึ้นพร้อมกัน จากการศึกษาค้นคว้าของนักโบราณคดีคนสำคัญของ โลกหลายท่านได้มีข้อยุติว่า มนุษย์มีความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณในเกือบทันทีที่มนุษย์คนแรกเกิดขึ้นมาบน โลกนี้ มีความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณ และจากความเชื่อในเรื่องวิญญาณจึงเกิดพิธีกรรมทางศาสนา โดยในระยะแรกเป็นเพียงพิธีกรรมง่าย ๆ ต่อมาจึงกลายเป็นองค์กรรมทางศาสนาที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามกาลเวลาจนถึงปัจจุบัน

จากทฤษฎีของนักโบราณคดีเพื่อชี้หาจุดกำเนิดของคนตรี

จากทฤษฎีของ ลูบบอก เมื่อมนุษย์นับถือธรรมชาติจึงเกิดลัทธิความเชื่อและกลายเป็นศาสนา แต่ความเป็นจริงนั้นธรรมชาติเกิดก่อนมนุษย์ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ได้สร้างและทำลายให้มนุษย์ในแต่ละสายพันธุ์ได้เห็นประจักษ์ว่าธรรมชาติมีอนุภาพเพียงใด ธรรมชาติได้เกิดการประสานเสียงของ ดิน น้ำ ลม และไฟ เมื่อเกิดพายุ ลมได้พัดน้ำเกิดเสียงประสานระหว่างลมและน้ำ เมื่อคลื่นน้ำกระทบแผ่นดินเกิด

เสียงระลอก เสียงฟ้าร้องสอดด้วยเสียงฟ้าผ่า ฟ้าผ่ากระทบภูเขาต้นไม้ซึ่งเป็นส่วนประกอบของแผ่นดินเกิด เสียงระเบิด ส่วนแสงนั้นเป็นส่วนประกอบที่สำคัญหากขาดแสงจะไม่เกิดกระบวนการดังกล่าว เพราะคุณสมบัติของเวลาขึ้นอยู่กับความเร็วคงที่ของแสง จากทฤษฎีสัมพัทธภาพของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein; 1879-1955) เมื่อไม่มีแสงย่อมไม่เกิดสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งโลก จากทฤษฎีที่กล่าวถึงธรรมชาติเป็นตัวแปรทำให้เราทราบว่าคนตรินั้นได้เกิดขึ้นพร้อมกับโลกเมื่อประมาณ 5,000 ล้านปีก่อนคริสต์ศักราช แต่ถ้าใช้ทฤษฎีของไพธากอรัส (Pythagoras; 580-500 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ระบบจักรวาลอันกว้างใหญ่ของดาวเคราะห์และดวงดาวต่าง ๆ สามารถสร้างดนตรีแห่งจักรวาล (Music of the Spheres) ในระบบจักรวาลนั้นมีการโคจรของดาวต่าง ๆ จึงทำให้เกิดการประสานเสียงซึ่งอยู่บนท้องฟ้า (Ethereal Harmony) แต่เป็นเสียงที่ไม่สามารถได้ยิน จากปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ไพธากอรัสได้มาพัฒนาทฤษฎีดนตรีของท่านจนได้เป็นระบบที่สลับซับซ้อนที่รู้จักกันในนามของโมด ก็จะทำให้หลักการของคนตรินั้นเกิดขึ้นพร้อมกับจักรวาลเมื่อประมาณ 14,000 ล้านปีก่อนคริสต์ศักราช

จากทฤษฎีของ อี.บี. ไทเลอร์ จัดอยู่ในกลุ่มนักโบราณคดีที่ให้การสนับสนุนหลักการของวิญญาณนิยม (Animism) มนุษย์ยุคบุกเบิกมีความคิดเห็นว่า ความฝันมีลักษณะของสภาพความเป็นจริง มนุษย์ทุกคนเคยฝันเห็นผู้ที่ตายไปแล้ว ด้วยเหตุนี้มนุษย์ตั้งแต่ยุคบุกเบิกเมื่อฝันเห็นผู้ที่ตายไปแล้วจึงมีความเชื่อมั่นว่าผู้ที่ตนฝันเห็นยังมีชีวิตอยู่ ดังนั้นความฝันจึงเป็นจุดกำเนิดความเชื่อในเรื่องของการมีอยู่ของวิญญาณ วิญญาณนิยมยังก่อให้เกิดลัทธิบูชาบรรพบุรุษซึ่งเป็นพื้นฐานในศาสนาของจีนมานานถึง 4,000 ปี เริ่มยุคประวัติศาสตร์ของจีนในสมัยราชวงศ์ชาง (Shang; 1766-1402 ปีก่อนคริสต์ศักราช) มีหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคนตรินได้ปรากฏพบเป็นเครื่องดนตรีหลายชนิด ได้แก่ กลองสำริด ระฆังสำริด ตลอดจนเครื่องเป่าที่ทำจากกระดูกสัตว์ พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์ชางหลายพระองค์ได้ทรงยึดถือปฏิบัติพิธีกรรมเช่นไหว้สืบต่อกันมาอย่างเคร่งครัด ในช่วงสมัยนี้เองที่ได้มีการนำเอาวงดนตรีการขับร้อง และฟ้อนรำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมอย่างเต็มรูปแบบและเป็นทางการ วิญญาณนิยม นอกจากจากหมายถึงมนุษย์ที่ตายไปแล้ว ยังหมายถึง เทพเจ้าและปีศาจอีกด้วย การเชื่อว่าพระเจ้าสร้างโลกเป็นความเชื่อเก่าแก่ที่สุดความเชื่อหนึ่งของมนุษย์

ตำนานการสร้างโลกจากดินแดนตะวันตกและตะวันออก

ในโลกดินแดนตะวันตกนักปรัชญาที่ได้รับความนิยมเชื่อถือเป็นที่ยึดตั้งแต่ยุคจักรวรรดิกรีกมาจนถึงปัจจุบันต้องยกให้เพลโต (Plato; 428-348 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ในหลักการจักรวาลวิทยาของเพลโตได้มีบทสนทนาชื่อ ติเมออส เพลโตเขียนถึงการสร้างโลกไว้ว่าพระเจ้าทรงพบว่ามีโนคติแยกอยู่ต่างหากจากสสารจึงนำแบบหรือมโนคติไปประทับ

(ที่มา: <http://filipsagnoli.files.wordpress.com/2008/06/plato.jpg>)

ลงบนสสารเพื่อสร้างเป็นโลกขึ้น พระเจ้าไม่ได้สร้างมโนคติและสสาร ทั้งสองสิ่งมีอยู่ก่อนแล้วพระเจ้าเพียงทำหน้าที่เป็นสถาปนิกผู้นำเอาสิ่งที่มีอยู่แล้วทั้งสองประการมาประกอบเป็นโลก พระเจ้าใช้มโนคติเป็นที่ประทับตราสำหรับกดลงบนสสารจนเกิดโลกแห่งผัสสะ สิ่งแรกที่อุบัติขึ้นมาคือวิญญาณโลก สิ่งที่เกิดตามมาคือธาตุทั้งสี่ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ และธาตุทั้งสี่ทำให้มีโลก วิญญาณโลกเข้าสู่ประจำโลก ดังนั้นโลกจึงเป็นสิ่งมีชีวิตมีวิญญาณปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกเป็นไปอย่างมีระเบียบ เพราะได้วิญญาณโลกเป็นผู้อำนวยการควบคุม ด้วยวิธีการเดียวกันนั้นพระเจ้าทรงสร้างดวงดาวและให้วิญญาณสิงสถิตประจำทรงสร้างเทพเจ้าบนสวรรค์และวิญญาณอมตะของมนุษย์ ส่วนการสร้างสัตว์และพืชเป็นงานของเทพเจ้าอื่น ๆ เทพเจ้าเหล่านั้นจะสร้างร่างกายมนุษย์และวิญญาณประจำร่างกาย ซึ่งจะดับสลายไปพร้อมกับร่างกาย เพลโตเชื่อว่าโลกเป็นศูนย์กลางจักรวาล วิธีโคจรของดวงดาวโคจรรอบโลกเป็นวงกลม การที่ดวงดาวและโลกเกาะกลุ่มอยู่กันเป็นระเบียบ เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นมีวิญญาณสิงสถิต หากสสารเป็นสิ่งที่ไร้วิญญาณความโกลาหลวุ่นวายจะเกิดขึ้น จักรวาลจะกลายเป็นกสิภพที่หะระเบียบมิได้ แต่ที่ระเบียบยังคงมีอยู่ในจักรวาลก็เพราะโลกและดวงดาวมีวิญญาณสิงประจำ

ในโลกลิ้นแดนตะวันออกผู้มีอภิญญาญาณหยั่งรู้ทุกสรรพสิ่ง คือ พระพุทธเจ้า พระองค์ได้ทรงแสดงเรื่องการกำเนิดของโลกไว้ใน อัครกัญญสูตร (พระไตรปิฎก หน้า ๖๑ เล่ม ๑๑) จุดประสงค์ของการแสดงอยู่ที่การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระบบวรรณะกับการกระทำของมนุษย์ พระองค์ตรัสถึงการกำเนิดของโลกไว้เพียงสั้น ๆ และเมื่อนำเอาข้อความในอัครกัญญสูตรมาปะติดปะต่อกับเรื่องในคัมภีร์ วิสุทธิมรรค จะทำให้สามารถได้จักรวาลวิทยาของพระพุทธศาสนาซึ่งพอสรุปได้ว่า โลกเกิดขึ้นโดยไม่มีพระเจ้าเป็นผู้สร้างองค์ประกอบของโลกคือธาตุทั้งสี่ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ โลกเกิดขึ้นและดับสลายสลับกันไปเป็นสังสารวัฏ บางครั้งไฟไหม้โลกหรือน้ำบ้างลมบ้างทำลายโลกจนแตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย และแล้วองค์ประกอบก็จะรวมตัวกันจนเป็นโลกขึ้นมาใหม่ เมื่อไฟไหม้โลกจนเป็นผงธุลีแล้วฝนจะตกใหญ่ตลอดอาณาบริเวณที่เอ้าฐิติกระจายไป น้ำฝนจะคลุกธุลีเข้าด้วยกันลมจะพัดปะทะทำให้น้ำนั้นกลายเป็นก้อนกลมเหมือนหยาดน้ำบนใบบัว น้ำจะงวดลง ๆ จนในที่สุดมีแผ่นดินโผล่จากคิวน้ำเกิดเป็นจวันดินที่มีรสโอชามาก ดวงวิญญาณที่ไปเกิดอยู่ในพรหมโลกชั้นอาภัสสราหะลงมากินจวันดินเข้าเกิดตัณหา จึงหะกลับพรหมโลกไม่ได้ รัสมิหมคไปพวกเข้าต้องอยู่ในโลกเป็นต้นตระกูลของมนุษย์ทั้งปวง ต่อมามีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาวโคจรขึ้นจากขอบฟ้า

(ที่มา: <http://www.promdeva.com/userfiles/image/Ae/พระพุทธเจ้า.jpg>)

เมื่อมองในฐานะปรัชญา จักรวาลวิทยาเป็นส่วนที่อ่อนเหตุผลที่สุดในปรัชญาของเพลโต ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าเพลโตไม่อาจอธิบายด้วยเหตุผลว่า ทำไมโมนอคติจึงไปกดประทับลงบนสสาร เพลโตมอบภาระนี้เป็นหน้าที่ของพระเจ้า การอธิบายการสร้างโลกก็ได้เค้าโครงมาจากเทพนิยายเรื่อง เทพกำเนิด (Theogony) ของ ฮีสิออด (Hesiod; 700 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ซึ่งแพร่หลายในยุคของเพลโตซึ่งเป็นเทพตำนานที่สำคัญของศาสนากรีก การนำเอาเทพนิยายมาแก้ปัญหารัชชาที่จัดเป็นจุดอ่อนของเพลโต การอ้างเทพนิยายมาอธิบายประกอบคำสอนปรัชญาไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่มีข้อดีอยู่ที่ว่าเทพนิยายไม่ใช่เหตุผลที่หนักแน่นพอสำหรับสนับสนุนทฤษฎีปรัชญา เมื่อเทียบกับจักรวาลวิทยาของพระพุทธศาสนากับการกำเนิดของโลกโดยไม่มีพระเจ้าเป็นผู้สร้างปัญหาทางปรัชญาที่อาจเกิดแก่ทฤษฎีหลังก็คือ อะไรเป็นตัวการนำธาตุทั้งสี่มารวมกันอย่างมีระเบียบ อะไรเป็นตัวกำหนดว่าโลกแตกสลายไปแล้วจะต้องเกิดขึ้นใหม่อีก นักปราชญ์ในพระพุทธศาสนาจะไม่อ้างพระเจ้าที่เพลโตทำ คำตอบสำหรับปัญหานี้มีอยู่ว่ากฎแห่งธรรมชาติหรือปฏิจจสมุปบาท (การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงเกิดขึ้นต่อเนื่องเป็นวงจรเหมือนลูกโซ่ ไม่มีต้น ไม่มีปลาย และไม่มีที่สิ้นสุด) จัดระเบียบแบบแผนให้กับโลก นักวิทยาศาสตร์ ปัจจุบันก็เสนอคำตอบในลักษณะเดียวกัน

ศาสนาและความสัมพันธ์กับดนตรี

ศาสนาในดินแดนตะวันตกที่เทพเจ้ามีบทบาทกับดนตรี ได้แก่ ศาสนากรีกโบราณ เราสามารถเรียนรู้เรื่องศาสนากรีกโบราณโดยอาศัยงานนิพนธ์ของโฮเมอร์ (Homer; 800 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ในมหากาพย์เรื่อง อิลีียด (Iliad) และเรื่อง โอดิสซีย์ (Odyssey) ซึ่งได้พรรณานบุคลิกลักษณะของเทพเจ้าไว้ว่าเทพเจ้ามีรูปร่างหน้าตาและอุปนิสัยใจคอเหมือนมนุษย์ มีอิทธิฤทธิ์มากและเป็นอมตะ แต่ไม่ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเทพเจ้า ต่อมา ฮีสิออด ได้นิพนธ์บทกวีเรื่อง เทพกำเนิด เป็นเทพตำนานซึ่งได้กล่าวถึงก่อนการอุบัติของโลกและเทพเจ้า ไม่มีอะไรนอกจากความว่างในอากาศที่มีดมิดหาขอบเขตมิได้ ความว่าอันมีดมิดนี้มีชื่อว่า เคออส (Chaos) ต่อมานานนับกับไม่ถ้วนมีพื้นโลกอุบัติขึ้นเพื่อเป็นจอมมารดาของสรรพสิ่งทั้งปวงเรียกว่า จีอา (Gaia) เป็นบ่อเกิดแห่งเทพเจ้าและสรรพสิ่ง จีอาให้กำเนิดยูเรนัส (Uranus) ได้แก่ท้องฟ้าและดวงดาวต่าง ๆ นอกจากนั้นจีอายังสร้างภูเขา ต้นไม้และทะเล โลกมีสัณฐานแบนกลม มีมหาสมุทรล้อมรอบ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และดวงดาวขึ้นจากมหาสมุทรด้านทิศตะวันออก แล้วโคจรไปตกลงในมหาสมุทรด้านทิศตะวันตก จีอาและยูเรนัสถือเป็นต้นกำเนิดของเทพผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ทั้งหลายบนยอดเขาโอลิมปัส ซึ่งเป็นภูเขาสูงที่สุดในดินแดนกรีกตั้งอยู่ในพรมแดนของนครรัฐเอเธนส์และมาเซโดเนีย ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกรีก ชาวกรีกโบราณถือว่ายอดเขานี้พุ่งขึ้นไปจรดสวรรค์ เทพเจ้าทั้งหลายประทับอยู่บนยอดเขาโอลิมปัสนี้

ศาสนาในดินแดนตะวันออกที่เทพเจ้ามีบทบาทกับดนตรี ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูซึ่งเป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลกศาสนาหนึ่งมีอายุกว่า 4,000 ปี ในชมพูทวีป เนื่องจากศาสนานี้มีวิวัฒนาการอันยาวนานผ่านขั้นตอนทางประวัติศาสตร์หลายขั้นตอนตั้งแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นการยากในการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ให้ชัดเจนยิ่งกว่าศาสนาอื่น ๆ ไม่มีใครกำหนดได้ว่าศาสดาคือใคร จนต้องถือว่าไม่มีศาสดาหรือผู้ก่อตั้งศาสนา คิดว่าเกิดจากการได้ยินได้ฟังต่อ ๆ กันมาหรือเกิดจากประสบการณ์ทางศาสนาของชาวฮินดูร่วมกัน เกิดเป็นคำสอนเป็นคำภีร์ขึ้นจนผู้นับถือศาสนา มีความเชื่อและแนวทางปฏิบัติต่างกันมากมายทั้งในสมัยเดียวกันและสมัยต่างกัน พราหมณ์มีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมทั้งของหลวงและของราษฎร ในพระราชพิธีสำคัญ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นต้น นอกนั้นมีพิธีซึ่งราษฎรทั่วไปก็กระทำโดยมีพราหมณ์เป็นผู้ประกอบพิธีให้โดยเฉพาะพิธีที่เกี่ยวกับขวัญ เช่น พิธีทำขวัญ พิธีสมรส พิธีศพ พิธีตั้งศาลพระภูมิ เป็นต้น พิธีกรรมของศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูเองมีอยู่ประจำเกือบทุกเดือน นอกนั้นก็มีการประกอบศาสนกิจเป็นประจำทุกวัน ด้วยการสวดมนต์การบูชาพระเจ้าโดยการร้องเพลงสดุดีพระองค์ ชาวฮินดูถือว่า ดนตรี การขับร้อง และการเต้นรำ เป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงโปรดปรานเป็นพิเศษ

เทพแห่งการดนตรี และการขับร้องพระสรวิชาติ เมื่อพระพรหมได้รับพระนางสรวิชาติมาเป็นชายาแล้ว ก็ได้ชักชวนให้พระนางสรวิชาติไปประทับอยู่ ณ พรหมโลกชั้นสูงสุด พระนางสรวิชาติ เป็นมหาเทพเทวีแห่งศิลปะการดนตรี และการขับร้อง ในคัมภีร์อินเดียบโบราณได้บันทึกไว้ว่า บรรดาชาวบ้านชาวเมืองที่รักในการดนตรีหรือการขับร้อง หากสักการบูชาพระนางสรวิชาติเป็นประจำแล้วก็จะสามารถทำให้อาชีพหน้าที่การงานทางด้านศิลปะ ด้านบันเทิง หรือศิลปกรรมศาสตร์แขนงนี้เจริญรุ่งเรืองได้แม้แต่เรื่องของการศึกษาหาความรู้ หากบูชาของพรจากพระแม่สรวิชาติ ก็จะสำเร็จผลได้เช่นเดียวกัน

(ที่มา: http://images.temppic.com/03-07-2008/images_vertis/1215060421_0.32532000.jpg)

นอกจากพระสรวิชาติแล้วยังมีเทพในศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูอีกหลายพระองค์ที่มีความสัมพันธ์กับดนตรีอีกมากมาย เช่น พระศิวะเทพผู้เขย่าจักรวาลด้วยการรำรำ เทพเจ้า 1 ใน 3 ของตรีมูรติ ตามคัมภีร์ในกลุ่มที่ระบุถึงการแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของพระศิวะว่า พระศิวะทรงท่อมูสุรมูลาคินี (ยักษ์มุยะละกะ) พร้อมกับเต้นรำด้วยกระบวนท่าทางต่าง ๆ ที่สวยงาม ซึ่งสะท้านสวรรค์สะเทือนดิน แม้แต่บรรดาทวยเทพทั้งปวงก็พากันมาเคารพนบนอบยอมรับในความยิ่งใหญ่ของพระองค์ จนกลายเป็นต้นฉบับของนาฏศิลป์มา

จนถึงปัจจุบัน ต่อมาทรงมีพระบัญชาให้พระพิฆเนศ ผู้เชี่ยวชาญในด้านศิลปะจดจำท่วงท่าร้ายราแล้วนำมา
สั่งสอนชาวโลกจนเป็น นาฏยัม และกลายเป็นแม่บทแห่งนาฏศิลป์ของชาวภารตะในทุกวันนี้

(ที่มา: [http://www.heb.gov.sg/hindumagazine/
images/shiva1.jpg](http://www.heb.gov.sg/hindumagazine/images/shiva1.jpg))

(ที่มา: [http://learners.in.th/file/warut7109/
prapikkanas.jpg](http://learners.in.th/file/warut7109/prapikkanas.jpg))

ศาสนาพุทธและศาสนาเชนเกิดขึ้นในดินแดนตะวันออก ณ อนุทวีปอินเดียเมื่อประมาณศตวรรษที่ 6
ก่อนคริสต์ศตวรรษ ทั้งสองศาสนามีจุดมุ่งหมายคัดค้านศาสนพิธีและความเชื่อถือในคัมภีร์พระเวทของ
พราหมณ์ ถึงแม้ว่าในศาสนาพุทธและศาสนาเชนเองในด้านดนตรีไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก แต่ดนตรีก็ยังมี
ความเกี่ยวข้องกันกับพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาสนา ในปัจจุบันจะเห็นภาพของคนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกันกับศาสนา
อย่างเห็นได้ชัด เช่น บทสวดมนต์ต่าง ๆ ที่นำมาเรียบเรียงให้เป็นเพลงร้องมีดนตรีประกอบ

ในประเทศจีนศาสนาขงจื๊อ มีนักค้นคว้าชาวตะวันตกมากมาย
วิจัยถึงชีวิตและงานของขงจื๊อ (Kong Oiu; 551-479 ปีก่อนคริสต์ศักราช)
แล้วให้เกียรติขงจื๊อว่า เป็นนักปราชญ์ผู้สร้างอารยธรรมให้กับสังคมของ
จีน สำหรับขงจื๊อเรื่องของดนตรีคู่กับเรื่องจารีตประเพณี เป็นเรื่องสำคัญ
ขั้นพื้นฐานในการศึกษา ปัญญาของชุมชนเกิดขึ้นมาได้เพราะเสียงดนตรี
ในเสียงดนตรีมนุษย์เราแต่ละคนจะพบเนื้อหา ซึ่งจะเป็ระเบียบของชีวิต
ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจะต้องสนับสนุนดนตรีชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่นการ
สนับสนุนดนตรีเฉา (Shao) แต่ห้ามเล่นดนตรี เจง (Cheng) เพราะเพลง
ของเจงเป็นเรื่องเสเพลเหลวไหล

(ที่มา: <http://thai.mindcyber.com/images/sections/lab/luky8.jpg>)

สรุปคนตรีบุพกาลและความเกี่ยวข้องกับศาสนา

คนตรีบุพกาล หรือ คนตรีก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อพิจารณาในเหตุและผลต่าง ๆ ของข้อมูลทั้งจากนักโบราณคดี นักปรัชญาและบทบัญญัติของศาสนาต่าง ๆ ทั้งจากคำภีร์และงานนิพนธ์สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 สถานะ

ในสถานะแรกธรรมชาติเป็นผู้สร้าง ลูบอบค นักโบราณคดีเชื่อว่ามนุษย์นับถือธรรมชาติเนื่องจากได้เห็นประจักษ์ว่าธรรมชาติมีอนุภาพเพียงใดจนกลายเป็นศาสนาแห่งธรรมชาติ เมื่อนำทฤษฎีของไพธากอรัสระบบจักรวาลอันกว้างใหญ่ของดาวเคราะห์และดวงดาวต่าง ๆ สามารถสร้างคนตรีแห่งจักรวาล ในระบบจักรวาลนั้นมีการโคจรของของดาวต่าง ๆ จึงทำให้เกิดการประสานเสียงซึ่งอยู่บนท้องฟ้า ดังนั้นธรรมชาติคือคนตรี ในหลักของจักรวาลวิทยาของพระพุทธศาสนาชี้ชัดให้เห็นว่า โลกเกิดขึ้น โดยไม่มีพระเจ้าเป็นผู้สร้างองค์ประกอบของโลกคือธาตุทั้งสี่ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ โลกเกิดขึ้นและดับสลายสลับกันไปเป็นสังสารวัฏ บางครั้งไฟไหม้โลกหรือน้ำบ้างลมบ้างทำลายโลกจนแตกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย และแล้วองค์ประกอบก็จะรวมตัวกันจนเป็นโลกขึ้นมาใหม่ จึงทำให้เห็นว่าธรรมชาติได้สร้างและทำลายตัวเองมาแล้วนับกับไม่ถ้วน

ในสถานะที่สองวิญญาณเป็นผู้สร้าง ซึ่งหมายถึงมนุษย์ที่ตายไปแล้ว รวมทั้งเทพเจ้าและปีศาจ ทฤษฎีของไทเลอร์และนักโบราณคดีคนสำคัญของโลกหลายท่าน ได้มีข้อยุติว่า มนุษย์มีความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณในเกือบทันทีที่มนุษย์คนแรกเกิดขึ้นมาบนโลกนี้ มีความเชื่อในเรื่องการมีอยู่ของวิญญาณ และจากความเชื่อในเรื่องวิญญาณจึงเกิดพิธีกรรมทางศาสนา หลักฐานทางศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับคนตรีในดินแดนตะวันตก ได้แก่ ศาสนากรีกโบราณซึ่งเราสามารถเรียนรู้เรื่องศาสนากรีกโบราณโดยอาศัยงานนิพนธ์ของโฮเมอร์และฮิสิออด ส่วนหลักฐานทางศาสนาในดินแดนตะวันออก ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูที่มีคัมภีร์ที่กล่าวถึงตำนานเทพ ซึ่งต่างก็เป็นศาสนาเก่าแก่ที่สุด

จากทั้ง 2 สถานะ ถ้าสถานะแรกถูกต้องจะทำให้หลักการของคนตรินั้นเกิดขึ้นพร้อมกับจักรวาลเมื่อประมาณ 14,000 ล้านปีก่อนคริสต์ศักราช ธรรมชาติคนตรีแห่งโลกเกิดขึ้นประมาณ 5,000 ล้านปีก่อนคริสต์ศักราชเท่าที่นักวิทยาศาสตร์ค้นพบและพิสูจน์ได้ ถ้าสถานะที่สองถูกต้องจุดกำเนิดของคนตรีคงนับกับไม่ถ้วนเพราะตำนานของเทพในศาสนาต่าง ๆ ไม่มีเวลากำหนดไว้แน่ชัด

บรรณานุกรม

กำจร สุนพงษ์ศรี. (2551). ประวัติศาสตร์ศิลปะจีน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2548). ดนตรีอินเดีย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2547). พจนานุกรม ศัพท์ดุริยางคศิลป์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนู แก้วโอภาส. (2549). ศาสนาโลก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

ประยูร ฐมภูมิโต. (2544). ปรัชญากรีก : ป่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม

มาลัย (จุฬารัตน์). (2548). ตำนานกรีก-โรมัน (ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิมพ์คำ

ลัญจนะวัต นิมมานรัตนกุล. (2551). ความเป็นมาและวิวัฒนาการดนตรีตะวันตก. นนทบุรี:

สำนักพิมพ์นิมมานรัตนกุล

Barzier, C. (2006). The No-Nonsense Guide To World History. London:

New Internationalist Publications Ltd.